

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради
УДУ імені Михайла
Драгоманова

“ _____ ” _____ 20__ р.

Протокол № _____

Голова вченої ради

Ректор університету, академік

Віктор АНДРУЩЕНКО

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИБОРОМ АСПІРАНТА**

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВОКАЛЬНОГО НАВЧАННЯ

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти доктора філософії

освітньої програми музичне мистецтво

(назва освітньої програми)

галузі знань 01 Освіта

(код та найменування галузі)

спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво

(код та найменування спеціальності)

Шифр за навчальним планам СВ 07

Київ – 2024

Укладачі програми: Тоцька Людмила Олексіївна,

канд. пед. наук, доцент, професор кафедри
вокального виконавства факультету мистецтв імені
Анатолія Авдієвського УДУ імені Михайла
Драгоманова

Рецензенти:

1. Растригіна Алла Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри вокально-хорових дисциплін та методики музичного виховання ЦДПУ ім. В. Винниченка

2. Горбенко Сергій Семенович, доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського УДУ імені Михайла ДРАГОМАНОВА.

Програма навчальної дисципліни теорія і практика музичної освіти для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти розроблена відповідно до освітньої програми музичне мистецтво підготовки фахівців зі спеціальності/спеціалізації_014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

(код та найменування спеціальності)

Мета навчальної дисципліни: удосконалення професійної та вокально-методичної підготовки майбутніх педагогів-науковців через формування загальнопедагогічних і фахових компетентностей у керівництві вокально-педагогічною діяльністю.

II. Орієнтовний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва навчальної дисципліни, шифр за навчальним планом та кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин (денна/вечірня/заочна форма навчання)				
		Аудиторні	лекції	семінарські	практичні	СРС
1.	«Теорія і практика вокального навчання» Шифр за навчальним планом СВ02 4 кредити ЄКТС 120 годин.	40	10	30		80
	Разом:	40	10	30		80

III. Зміст навчальної дисципліни

Для навчальних дисциплін, які читають протягом двох і більше семестрів модуль співвідноситься із семестром (наприклад, 1 семестр – модуль 1....6 семестр – модуль 6...)

Модуль I. Вокальне навчання, його місце і роль у світовому освітньому просторі.

Тема 1.1. *Вокальна педагогіка вищої школи як навчальна дисципліна.*

Зміст теми: Особливості вищої мистецької освіти, організація навчально-виховного процесу майбутніх викладачів вокалу. Предмет вокальної педагогіки вищої школи, методологічні аспекти організації вищої педагогічної освіти: особистісно-відчужений, традиційний і соціально-конструктивістський, особистісно-центрований, особистісно-орієнтований та компетентнісний підходи; загальнонаукові підходи (діяльнісний, комунікативний, суб'єктивний, інтерактивний). Стан і перспективи розвитку вокальної освіти у XXI столітті.

Тема 1.2. *Психофізіологічні особливості вокального розвитку здобувачів вищої мистецької освіти як суб'єкта соціального життя.*

Зміст теми: Дефініція понять, як-от: “вік як форма розвитку особистості майбутнього співака”, “психологічні чинники розвитку студента” - криза юності, самостійне життя, “індивідуалізація” як ступінь розвитку суб'єктивності людини юнацького віку та особливості індивідуального вокального навчання. Емоційно-інтелектуальний, моральний і соціальний розвиток студентів. Адаптаційні ознаки здобувачів вищої мистецької освіти до навчально-виховного процесу, педагогічна

взаємодія, культурологічна і особистісно-індивідуальна своєрідність щодо їх художньо-образної обдарованості.

Модуль II. Вокально-виконавська діяльність у становленні творчої особистості співака.

Тема 2.1. *Методичні засади вокального навчання в системі вищої мистецької освіти.*

Зміст теми: Вокальна діяльність як психофізичний та психоемоційний процес. Рівень технічних умінь і навичок співу як умова професійної вокально-виконавської діяльності. Особливості вокальної орфоєпії: вимовляння та мовлення. Редукція – умова грамотної вокалізації та природності сприйняття співаних текстів різними мовами. Вокально-педагогічний репертуар: робота над поетичним та музичним текстом твору. Знайомство з методичною літературою з питань вокального навчання.

Тема 2.2. *Методика формування вокально-виконавської надійності.*

Зміст теми: Емоційно-інтелектуальна зосередженість на предметі вокальної творчості: натхнення як синтез інтелектуальної та емоційної сфер співака. Класифікація за різними типами співацького голосу, творчого темпераменту та рис характеру особистості співака, їх взаємовплив на формування професійності та креативності. Евстрес і дистрес. Організація особистісно-орієнтованого вокального навчання як умова формування вокально-виконавської надійності.

Модуль III. Стратегії та інноваційні технології вокального навчання.

Тема 3.1. *Аналіз естетики еталону співацького тону вокалістів різних епох і традицій.*

Зміст теми: Академічний спів як світова культурна традиція. Вплив різних манер співу та їх синтезування на розвиток інноваційних технологій сучасного вокального навчання. Процес історико-епохальної змінності вокального виконавства, зв'язок з історичним розвитком музики та вимогами вокально-виконавської практики.

Тема 3.2. *Специфіка новітніх методів фіксації вокального звуку та відеозображення.*

Зміст теми: Творчо-варіативне застосування стратегій і технологій вокального навчання: типологія і характеристика методів вокального навчання (індуктивний, дедуктивний, продуктивний). Інтерактивні методи вокального навчання. Технічні складові підготовки сучасного вокаліста зі звуко-підсилюючою апаратурою та відеоапаратурою.

III. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основні інформаційні джерела

1. **Антонюк В. Г.** Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник. К.: Віпол, 2012. 192 с.
2. **Антонюк В.Г.** Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: монографія. Київ : Українська ідея, 2001. 144 с.
3. **Вокальна педагогіка (сольний спів):** підручник для вузів. К.: Віпол, 2007. 173 с.
4. **Гнидь Б.П.** Історія вокального мистецтва. Навч.-метод.посіб. К.: НМАУ, 1997. 320 с.
5. **Євтушенко Д.** Питання вокальної педагогіки. К., 1987. 254 с.
6. **Егоричева М. И.** Вправи до розвитку вокальної техніки. К.: Музична Україна, 1980.

7. **Зайцев В. П.** Режисура естради та масових видовищ. Київ: Дакор, 2003. 303 с.
8. **Колодуб І.С.** Практичні поради педагога-вокаліста: навчально-методичне видання. Київ: Видавництво «Музична Україна», 2010. 55 с.
9. **Кушка Я.С.** Методика навчання співу: Посібник з основ вокальної майстерності. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2010. 288 с.
10. **Люш Д. В.** Розвиток і збереження співацького голосу. К.: Музична Україна, 1988. 138 с.
11. **Мадешева Т.П.** Співак і мова (культура співу мовою оригіналу: теорія і практика): навчальний посібник. Харків: Штрих, 2002. 160 с.
12. **Маслій К.С.** Виховання голосу співака: навчальний посібник. Рівне: «ЛІСТА», 1996. 120 с.
13. **Микиша М. В.** Практичні основи вокального мистецтва. К.:1985. 90 с.
14. **Можайкіна Н.С.** навчально-методичний комплекс з дисципліни “Методика викладання вокалу” для студентів спеціальності “Музична педагогіка та виховання”. К.: Видавництво НПУ імені М.П.Драгоманова, 2013. 80 с.
15. **Мозговий В. Л.** Артистизм у сучасному вокальному мистецтві. «Молодий вчений». № 4 (56), квітень, 2018. С. 443–446.
16. **Овчаренко Н.** Основи вокальної методики: наук.-метод. посіб. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. 116 с.
17. **Падалка Г.М.** Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). К.: Освіта України, 2008. 274 с.
18. **Проворова Є.М.** Комунікативна компетентність вчителя музики: теорія і технологія: Монографія. Київ, 2010, 180 с.
19. **Рудницька О.П.** Педагогіка: загальна і мистецька: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 360 с.
20. **Стахевич О.Г.** Основи вокальної педагогіки. Ч. 1: Природно-наукові теорії співу: навчальний посібник для музичних та педагогічних ВНЗ. ХарківСуми, 2002. 92 с.
21. **Стахевич О.Г.** З історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки: посібник. Вінниця: нова Книга, 2013. 176 с.
22. **Ткаченко Т.В.** Формування вокально-сценічної культури студентів мистецьких факультетів педагогічних вузів: монографія. Харків: ХНПУ ім. Г.С.Сковороди, 2016. 307 с.
23. **Тоцька Л.О., Гришко В.Д., Заблоцький Ю.М.** Методичні основи сучасного вокалу: навчально-методичний посібник. Київ: УДУ, 2024. 116с.
24. **Чайка В.** Мистецтво творити голосом. Роль психофізіологічного стану студента у розвитку його вокальної майстерності: Поради педагога. Львів: Місіонер, 2008. 104 с.
25. **Юцевич Ю. Є.** Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. К.: ІЗМН, 1998. 159 с.

Допоміжні інформаційні джерела:

1. **Андрущенко В.П., Бондар В.І.** Модернізація педагогічної освіти відповідно до викликів XXI століття. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки. 2010. Вип. 1.28. С. 12-20.
2. **Освітні технології:** Навч.-метод. посібник. За ред. О.М.Пехоти. К.: Видавництво А.С.К., 2003. 255с.

Інформаційні ресурси:

1. **Вовк О.** Методи та прийоми розвитку вокально-виконавських умінь студентів у ВНЗ. URL: <http://www.stationline.org.ua/pedagog/>

2. **Гмиріна С.В.** Сценічне перевтілення студента-вокаліста як педагогічна проблема. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти. 2013. Вип. 14. С. 46-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_014_2013_14_13.

3. **Дерев'янюк Л.А.** Спів у мовленнєвій позиції як проблема вокальної педагогіки. Таврійські студії. Мистецтвознавство. 2013. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tsm_2013_4_21

4. **Зирко А.В.,** Орлов А.Б. Вокалотерапія: перспектива емпіричного дослідження. URL: <http://psystudy.ru/index.php/num/2017v10n53/1426-zirko53.html>.

5. **Попова А.Б.,** Войченко О.М. Методика Сета Ріггза та її вплив на мистецтво естрадного співу. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/download/135430/136766>.

6. **Самая Т.В.** Специфіка вокальної техніки у сучасному естрадному мистецтві. URL: <https://tur.kosiv.info/tourism-and-culture/335-samaja-t-v-specyfika-vokalnoji-tehniky-u-suchasnomu-estradnomu-mystectvi.html>

26. **Статті за методом Estill Voice.** URL: <http://evt.vocalmechanika.ru/articles.html>.

7. **Тоцька Л.О.** Компонентна структура вдосконалення вокальної підготовки студентів – майбутніх вчителів музики. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N148/N148p113117.pdf

8. **Complete Vocal Technique.** URL: <https://completevocal.institute/>

9. **Ovcharenko N.,** Samoilenko O., Moskva O., Chebotarenko O. Innovative Technologies in Vocal Training: Technological Culture Formation of Future Musical Art Teachers. Journal of History Culture and Art Research. 2020. №9(3). P. 115-126. URL: <http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v9i3.2729>.

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет/Інститут

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Додаток 6

Емблема
факультету/
інституту
(за наявності)

Теорія і практика вокального навчання

(назва навчальної дисципліни)

Музичне мистецтво

(назва освітньої програми)

Рік навчання 3, семестр 5 *

Форма навчання (*денна, заочна, вечірня*) *

Галузь знань*

01 Освіта

Спеціальність*

014 середня освіта (музичне мистецтво)

(шифр, назва)

Третій (освітньо-науковий)
рівень вищої освіти

Кафедра
та викладач

Кафедра вокального виконавства

Викладач/викладачі: Тоцька Людмила Олексіївна

Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar

https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=uk&user=tADztz0AAAAJ

E-mail: <l.o.totska@npu.edu.ua>

Лінк на курс в Moodle (за наявності) *:

I. Основна
мета/цілі навчання

удосконалення професійної та вокально-методичної підготовки майбутніх педагогів-науковців через формування загальнопедагогічних і фахових компетентностей у керівництві вокально-педагогічною діяльністю

II. Місце
навчальної
дисципліни в
освітній програмі*

Вибіркова навчальна дисципліна

Цикл професійної підготовки

III. Обсяг
навчальної
дисципліни

Кількість кредитів 4

Загальна кількість годин 120

Лекційні заняття 10 годин

Семінарські/практичні заняття 30 годин

Самостійна робота 80 годин

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

- 1. Тема: Вокальна педагогіка вищої школи як навчальна дисципліна.*
Особливості вищої мистецької освіти, організація навчально-виховного процесу майбутніх викладачів вокалу. Предмет вокальної педагогіки вищої школи, методологічні аспекти організації вищої педагогічної освіти; загальнонаукові підходи (діяльнісний, комунікативний, суб'єктивний, інтерактивний). Стан і перспективи розвитку вокальної освіти у XXI столітті.
 - 2. Тема: Психофізіологічні особливості вокального розвитку здобувачів вищої мистецької освіти як суб'єкта соціального життя.*
Дефініція понять, як-от: “вік як форма розвитку особистості майбутнього співака”, “психологічні чинники розвитку студента”, “індивідуалізація” як ступінь розвитку суб'єктивності людини юнацького віку та особливості індивідуального вокального навчання. Емоційно-інтелектуальний, моральний і соціальний розвиток студентів. Адаптаційні ознаки здобувачів вищої мистецької освіти до навчально-виховного процесу, педагогічна взаємодія, культурологічна і особистісно-індивідуальна своєрідність щодо їх художньо-образної обдарованості.
 - 3. Тема: Методичні засади вокального навчання в системі вищої мистецької освіти.*
Вокальна діяльність як психофізичний та психоемоційний процес. Рівень технічних умінь і навичок співу як умова професійної вокально-виконавської діяльності. Особливості вокальної орфоєпії: вимовляння та мовлення. Редукція – умова грамотної вокалізації та природності сприйняття співаних текстів різними мовами. Вокально-педагогічний репертуар: робота над поетичним та музичним текстом твору. Знайомство з методичною літературою з питань вокального навчання.
 - 4. Тема: Методика формування вокально-виконавської надійності.*
Емоційно-інтелектуальна зосередженість на предметі вокальної творчості: натхнення як синтез інтелектуальної та емоційної сфер співака. Класифікація за різними типами співацького голосу, творчого темпераменту та рис характеру особистості співака, їх взаємовплив на формування професійності й креативності. Евстрес і дистрес. Організація особистісно-орієнтованого вокального навчання як умова формування вокально-виконавської надійності.
 - 5. Тема: Аналіз естетики еталону співацького тону вокалістів різних епох і традицій.*
Академічний спів як світова культурна традиція. Вплив різних манер співу та їх синтезування на розвиток інноваційних технологій сучасного вокального навчання. Процес історико-епохальної змінності вокального виконавства, зв'язок з історичним розвитком музики та вимогами вокально-виконавської практики.
 - 6. Тема: Специфіка новітніх методів фіксації вокального звуку та відеозображення.*
Творчо-варіативне застосування стратегій і технологій вокального навчання: типологія і характеристика методів вокального навчання (індуктивний, дедуктивний, продуктивний). Інтерактивні методи вокального навчання.
-

Технічні складові підготовки сучасного вокаліста зі звуко-підсилюючою апаратурою та відеоапаратурою.

V. Результати навчання

Здатність до вокально-освітньої діяльності на основі стратегічної політики держави у сфері мистецької педагогіки; спроможність здійснення організаційно-управлінських та концертно-виховних заходів у сфері вокального виконавства; здатність до керівництва вокально-виконавською діяльністю із застосуванням засобів сучасних інформаційних технологій.

VI. Порядок і критерії оцінювання

Форма підсумкового контролю - залік.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проектах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу*

Коротко описують основні вимоги чи важливі зауваги для організації вивчення навчальної дисципліни (що не суперечать законодавству України та нормативним документам Університету), наприклад: правила поведінки на заняттях, дедлайни та умови для перескладання завдань, застереження щодо дотримання норм академічної доброчесності тощо.
